

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 24 maja 2016 r.

BKS/DPK-134-30787/16 ŻU

Nr: 30787	Data wpływu 21 marca 2016 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 20 maja 2016 r.

POSTĘPOWANIE SĄDOWOADMINISTRACYJNE

TEMAT

MAŁOLETNI JAKO PUBLICZNOŚĆ NA POSIEDZENIACH JAWNYCH SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH

WNOSZĄCY PETYCJĘ: petycja indywidualna

Tymon Radzik

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w sprawie zmiany art. 95 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Autor petycji wnosi o wprowadzenie zmiany art. 95 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, dalej jako: p.p.s.a., który stanowi w § 1 że „na posiedzenia jawne wstęp na salę sądową mają – poza stronami i osobami wezwanymi – tylko osoby pełnoletnie. Na posiedzenia niejawne mają wstęp tylko osoby wezwane.” Autor petycji postuluje dodanie do art. 95 p.p.s.a. nowego § 2 o następującej treści: „Sąd może zezwolić na obecność na posiedzeniu jawnym osobie małoletniej, która ukończyła 13 rok życia.”

Zdaniem wnoszącego petycję, należy umożliwić osobom małoletnim udział w charakterze publiczności na posiedzeniach jawnych sądów administracyjnych. Jak zauważa autor petycji, obecnie obowiązujący przepis uniemożliwia małoletnim obserwowanie przebiegu posiedzenia, o ile nie są one stroną lub osobą wezwaną przez sąd.

Nadto, wnoszący petycję wskazuje, że zgodnie z art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności również osoby małoletnie mają prawo do posiadania opinii (z racji tego, że jest to prawo każdego człowieka) i powinny wiedzieć jak działa władza oraz posiadać własne poglądy na wszelkie tematy.

Dodatkowo, w petycji przywołana jest regulacja zawarta w procedurze karnej tj. art. 356 § 2 Kodeksu postępowania karnego, który umożliwia małoletnim obecność na rozprawie za zezwoleniem przewodniczącego.

Autor petycji ubolewa nad systemem prawnym w zakresie zakazu udziału małoletnich na posiedzeniu jawnym w postępowaniu sądowoadministracyjnym.

Zdaniem wnoszącego petycję jest spora grupa małoletnich, która interesuje się działalnością społeczną, działaniem na rzecz lokalnego środowiska i kraju. Co ważne, osoby które ukończyły 13 rok życia posiadają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, a więc posiadają zdolność procesową w sprawach wynikających z czynności prawnych, które mogą dokonywać samodzielnie. W związku z tym, skoro mogą występować przed sądem, nie powinno być przeszkód by mogły występować w charakterze publiczności na sali sądowej.

Nadto, autor petycji zaznacza że wiele ważnych spraw dla społeczności rozstrzyga się w sądach administracyjnych i rozwiązanie to ma walor edukacyjny oraz przygotowuje

małoletnich do czynnego udziału w życiu publicznym. Celem zaś zmian zaproponowanych w petycji jest zwiększenie zaufania do władz i realizacja praw człowieka do uczciwego i sprawiedliwego procesu sądowego.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r., poz. 270 ze zm.), dalej jako: p.p.s.a. w **art. 10** stanowi, że „rozpoznanie spraw odbywa się jawnie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.” Jawność rozpoznania sprawy polega na tym, że strony i uczestnicy postępowania, a także osoby wezwane i publiczność mogą uczestniczyć w posiedzeniach sądu.

Stosownie do **art. 90 § 1** p.p.s.a. „posiedzenia sądowe są jawne, a sąd rozpoznaje sprawę na rozprawie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.” Na marginesie warto zaznaczyć, że różnego rodzaju ograniczenia dostępu uczestników postępowania bądź publiczności na posiedzenie sądu muszą mieć podstawę ustawową.

Zgodnie z brzmieniem **art. 95** p.p.s.a. „na posiedzenia jawne wstęp na salę sądową mają – poza stronami i osobami wezwanymi – tylko osoby pełnoletnie. Na posiedzenia niejawne mają wstęp tylko osoby wezwane.” Przyjęta regulacja stanowi konkretyzację zasady jawności, statuując tzw. jawność wobec publiczności. Jawność względem publiczności realizowana jest przez umożliwienie wstępu na salę sądową osobom pełnoletnim (innym niż strony i osoby wezwane), pod warunkiem że posiedzenie jest jawne. Osoba fizyczna osiąga pełnoletność z chwilą ukończenia 18 lat albo przez zawarcie związku małżeńskiego (art. 10 Kodeksu cywilnego, art. 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Artykuł 26 § 2 p.p.s.a. stanowi, że „osoba fizyczna ograniczona w zdolności do czynności prawnych ma zdolność do czynności w postępowaniu w sprawach wynikających z czynności prawnych, których może dokonywać samodzielnie.” Chodzi tu o zawieranie umów w drobnych bieżących sprawach życia codziennego (art. 20 Kodeksu cywilnego – dalej jako k.c.), zawarcie umowy o pracę (art. 22 § 2 i 3 Kodeksu pracy), rozporządzanie zarobkiem (art. 21 k.c.), rozporządzanie przedmiotami majątkowymi, które przedstawiciel ustawowy oddał do swobodnego użytku takiej osoby (art. 22 k.c.). Osoby ograniczone w zdolności do czynności prawnych mogą działać samodzielnie we wszystkich procesach, które toczą się na skutek podejmowania przez nich czynności, które mogą podejmować samodzielnie. W tych procesach osoby ograniczone w zdolności do czynności prawnych mogą działać samodzielnie.

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie 4 listopada 1950 r. w **art. 10** stanowi, że: „każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania

informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.”

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak.

INFORMACJE DODATKOWE:

Zgodnie z art. 152 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.), dalej jako: k.p.c. „na posiedzenia jawne wstęp na salę sądową mają - poza stronami i osobami wezwanymi - tylko osoby pełnoletnie. Treść komentowanego przepisu odpowiada art. 95 p.p.s.a. Osoby małoletnie mogą być obecne na posiedzeniu jawnym jedynie wtedy, gdy są stronami lub zostały wezwane w charakterze świadków (art. 267, art. 430 k.p.c.) lub osób wysłuchiwanym przez sąd opiekuńczy (art. 576 § 2 k.p.c.). Warto zaznaczyć, że na wysłuchanie dziecka przez sąd opiekuńczy musi pozwalać jego rozwój umysłowy, stan zdrowia oraz stopień jego dojrzałości.

Nadto, **ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego** (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.), dalej jako: k.p.k. w **art. 356 § 1** wskazuje, że „na rozprawie oprócz osób biorących udział w postępowaniu mogą być obecne tylko osoby pełnoletnie, nie uzbrojone.” Zgodnie z § 2 „przewodniczący może zezwolić na obecność na rozprawie małoletnim oraz osobom obowiązany do noszenia broni.” Zezwolenie na przebywanie na rozprawie osobom niepełnoletnim wydaje przewodniczący i jest ono uzależnione od jego uznania. Podejmując decyzję w tej kwestii, bierze się pod uwagę cel przysłuchiwania się rozprawie przez małoletniego, jego wiek, stosunek do uczestników postępowania oraz charakter sprawy, a także konieczność utrzymania na sali spokoju i porządku.

OPRACOWAŁA

Żaneta Urawska

DYREKTOR

Anna Pomianowska-Bąk